

IDŹ DO

PRZYKŁADOWY ROZDZIAŁ

SPIS TREŚCI

KATALOG KSIĄŻEK

KATALOG ONLINE

ZAMÓW DRUKOWANY KATALOG

TWÓJ KOSZYK

DODAJ DO KOSZYKA

CENNIK I INFORMACJE

ZAMÓW INFORMACJE
O NOWOŚCIACH

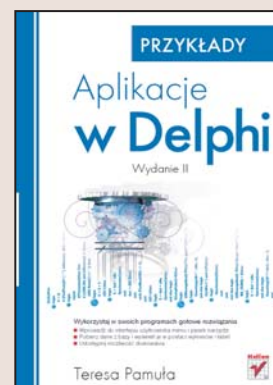
ZAMÓW CENNIK

CZYTELNIA

FRAGMENTY KSIĄŻEK ONLINE

Aplikacje w Delphi. Przykłady. Wydanie II

Autor: Teresa Pamuła
ISBN: 83-246-0576-2
Format: B5, stron: 360

Delphi to jedno z najpopularniejszych środowisk programistycznych. Koncepcja połączenia znanego i łatwego do opanowania języka Pascal z możliwościami projektowania obiektowego oraz techniką tworzenia aplikacji z komponentów, dzięki której można błyskawicznie zbudować szkielet programu, zyskała ogromne uznanie wśród programistów. Delphi ma ogromną liczbę użytkowników, a możliwości najnowszych wersji sprawiają, że narzędzie to wykorzystywane jest coraz powszechniej. Ostatnia edycja Delphi umożliwia także tworzenie aplikacji dla platformy .NET oraz aplikacji internetowych.

„Aplikacje w Delphi. Przykłady. Wydanie II” to książka przedstawiająca wyłącznie praktyczne aspekty wykorzystania tego środowiska programistycznego. Dzięki zaprezentowanym w niej przykładom nauczysz się stosować komponenty, za pomocą których można utworzyć elementy interfejsu użytkownika (menu rozwijane, paski narzędzi i listy wyboru), a także dowiesz się, jak pobierać dane z plików zewnętrznych i bazy danych oraz tworzyć nowe komponenty.

- Elementy projektu w Delphi 2006
- Tworzenie menu rozwijanego
- Paski narzędzi
- Formatowanie i wyświetlanie danych na ekranie
- Okna dialogowe i okna komunikatów
- Edytor tekstu zbudowany na podstawie komponentów
- Wyświetlanie tabel i wykresów
- Komunikacja z bazami danych
- Praca z systemem plików

Sprawdź, jak inni rozwiązali problemy, które napotkałeś, programując w Delphi

Wydawnictwo Helion
ul. Kościuszki 1c
44-100 Gliwice
tel. 032 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl

Spis treści

Wprowadzenie	7
Rozdział 1. Projektowanie aplikacji w Delphi 2006	9
Środowisko zintegrowane — Delphi IDE	10
Elementy projektu aplikacji	12
Standardowe właściwości komponentów	14
Standardowe zdarzenia	14
Rozdział 2. Podstawowe składniki aplikacji	19
Okno aplikacji	19
Ikona aplikacji	24
Wyświetlanie napisów	24
Rodzaje przycisków, podobieństwa i różnice	29
Etykiety i przyciski	33
Rozdział 3. Menu główne i podręczne, pasek narzędzi	37
Wielopoziomowe menu główne	37
Przyporządkowanie poleceń opcjom menu	39
Menu podręczne	44
„Polskie litery” w nazwach poleceń menu	45
Pasek narzędzi TToolBar	46
Rozdział 4. Wprowadzanie danych, formatowanie i wyświetlanie na ekranie	49
Liczby — funkcje konwersji i formatowanie. Przecinek czy kropka?	50
Daty — funkcje konwersji i formatowanie daty i czasu	52
Systemowe separatory liczb i daty	54
Wprowadzanie danych za pomocą okienek edycyjnych TEdit	55
Wprowadzanie danych za pomocą okienek InputBox i InputQuery	62
Sposoby zabezpieczania programu przed błędami przy wprowadzaniu danych	63
Maskowanie danych wejściowych	63
Blokowanie możliwości wprowadzania niektórych znaków, np. liter lub cyfr	65
Korzystanie z funkcji konwersji StrToIntDef (z wartością domyślną)	66
Zmiana zawartości okienka TEdit za pomocą suwaka TScrollBar	66
Zmiana zawartości okienka TEdit za pomocą komponentu TUpDown	67
Stosowanie instrukcji obsługi wyjątków	68
Obliczenia. Wybrane funkcje modułu Math	70

Rozdział 5. Okienka komunikatów	73
Wyświetlanie komunikatów z napisami stałymi w języku systemowym	
— MessageBox	74
Wyświetlanie komunikatów za pomocą funkcji ShowMessage, MessageDlg, MessageDlgPos	75
Rozdział 6. Okienka dialogowe z karty Dialogs	81
Rozdział 7. Listy wyboru — TListBox i TComboBox	87
Dodawanie elementów do listy	89
Wybieranie elementów z listy	90
Sposoby wyświetlania elementów listy	93
Lista z nazwami czcionek	95
Blokowanie edycji dla listy TComboBox	95
Czytanie i zapisywanie zawartości listy do pliku dyskowego	96
Rozdział 8. Prosty edytor — komponent TMemo	99
Kopiowanie, wycinanie i wklejanie tekstu	101
Czytanie i zapisywanie tekstu do pliku	102
Wyświetlanie informacji o położeniu kursora	102
Automatyczne kasowanie linii niezawierających liczb lub wybranych znaków	103
Wyświetlanie współrzędnych kursora w polu TMemo i zegara na pasku TStatusBar ..	104
Rozdział 9. Grupowanie komponentów	109
Pola opcji i pola wyboru	109
Komponenty grupujące	110
Ramka TBevel	115
Rozdział 10. Komponenty do wyboru daty i czasu TDateTimePicker i TMonthCalendar	117
Rozdział 11. Zakładki TTabControl i TPageControl	121
Rozdział 12. Odmierzanie czasu — komponent TTimer	127
Rozdział 13. Grafika w Delphi — korzystanie z metod obiektu TCanvas	131
Wyświetlanie prostych figur geometrycznych i tekstu	132
Rysowanie „trwałe” — zdarzenie OnPaint	139
Rysowanie po formularzu i bitmapie	141
Przykłady animacji w Delphi	144
Rozdział 14. Wyświetlanie obrazów — komponent TImage	151
Rysowanie po obrazie	153
Binaryzacja obrazu	154
Skalowanie obrazów	157
Przeglądanie wczytanych obrazów	160
Wyświetlanie zawartości listy obrazków TImageList	161
Rozdział 15. Tabelaryzacja danych — komponent TStringGrid, TDrawGrid i TValueListEditor	163
Ustalanie podstawowych parametrów tabeli	166
Wypełnianie tabeli danymi	168
Wybieranie komórek tabeli	170
Filtrowanie wprowadzanych danych	173
Niestandardowe przejście do kolejnej komórki — klawisz Enter	175
Zmiana koloru i wyrównania tekstu w wybranych komórkach	176
Wyświetlanie tekstu w komórce w dwóch wierszach	180

Totolotek	182
Tabela i lista	184
Tabela TDrawgrid	185
Tabela TValueListEditor	192
Rozdział 16. Graficzna prezentacja danych — komponent TChart	197
Rysowanie wykresów z wykorzystaniem komponentu TChart	197
Opis wybranych właściwości, metod i zdarzeń komponentów TChart i TChartSeries	199
Wykresy kołowe	202
Wykresy kolumnowe	205
Wykresy funkcji matematycznych	208
Formatowanie i skalowanie wykresów	212
Posługiwanie się wieloma wykresami	218
Rozdział 17. Współpraca programu z plikami dyskowymi	223
Wybór foldera plików	223
Wyszukiwanie plików	225
Zapisywanie danych z okienek TEdit i tabeli do pliku tekstowego	228
Czytanie danych z pliku tekstowego	230
Zapisywanie i odczytywanie danych z tabeli do pliku *.csv	231
Zmiana nazw grupy plików	233
Korzystanie ze strumieni	234
Rozdział 18. Drukowanie w Delphi	241
Drukowanie napisów i tekstu z okienek edycyjnych	242
Drukowanie tabeli i wykresu	243
Drukowanie obrazu	246
Drukowanie tekstu sformatowanego za pomocą komponentu TRichEdit	247
Drukowanie za pomocą Rave Reports	253
Rozdział 19. Programy z wieloma oknami	265
Wymiana danych i metod między modułami	265
Program z hasłem	268
Wyświetlanie tytułu programu	271
Aplikacje typu MDI	273
Rozdział 20. Posługiwanie się wieloma komponentami tego samego typu. Operatory Is i As	277
Wprowadzanie i kasowanie danych dla kilku okienek edycyjnych	278
Przypisywanie grupie komponentów tej samej procedury obsługi zdarzenia	279
Wyświetlanie informacji o numerach kontroltek, ich nazwach i klasach	283
Rozdział 21. Tablice dynamiczne	285
Rozdział 22. Dynamiczne tworzenie komponentów	289
Wyświetlanie kontroltek i przypisywanie zdarzeniom procedur obsługi	290
Przykłady dynamicznego tworzenia wykresów	295
Tworzenie menu w czasie działania programu	298
Rozdział 23. Definiowanie nowych klas komponentów	301
Klasa tabel z wyrównaniem zawartości komórek do prawej strony	301
Klasa okienek z właściwością Alignment	303
Instalowanie nowych komponentów na palecie komponentów	305
Instalacja nowego komponentu w Borland Delphi 2006	309
Nowy komponent do ankiety	311
Nowy komponent złożony z komponentów standardowych	313

Rozdział 24. Podstawowe operacje na bazach danych	317
Przeglądanie istniejących baz danych w formacie .dbf	319
Tworzenie własnej bazy danych	321
Modyfikowanie bazy	323
Filtrowanie rekordów bazy danych	324
Wyszukiwanie rekordów	326
Sortowanie	327
Rysowanie wykresów na podstawie danych z bazy	327
Obliczanie średniej ze wszystkich wartości danego pola	329
Biblioteka — przykład relacyjnej bazy danych	329
Logiczne połączenie tabel	332
Drukowanie danych za pomocą programu Rave Reports	333
Skorowidz	341

Rozdział 13.

Grafika w Delphi — korzystanie z metod obiektu TCanvas

Niektóre komponenty posiadają właściwość typu obiektowego TCanvas (tzw. płótno). Są to m.in.: TForm, TImage, TPaintBox, TBitmap, TComboBox, TStringGrid, TListBox, TPrinter.

Właściwość Canvas zawiera metody, które pozwalają na rysowanie na tych komponentach za pomocą linii różnych figur, kolorowanie powierzchni oraz wyświetlanie tekstu. Możliwa jest również zmiana koloru i grubości linii, koloru i wzoru wypełnienia, atrybutów czcionki itd.

Rysowanie za pomocą metod obiektu Canvas różnych obiektów może być przydatne do zmiany cech niektórych komponentów, np. TStringGrid czy TChart, a także przy drukowaniu formularza i tekstu.

Wybrane właściwości obiektu TCanvas:

Brush — określa wzór lub kolor wypełnienia figur (tzw. pędzel);

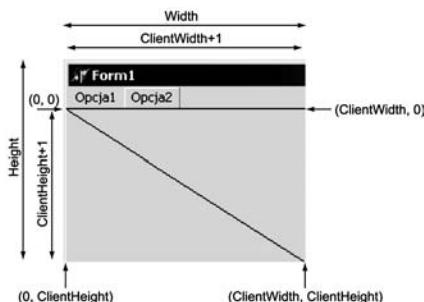
Font — krój czcionki dla wyświetlanych napisów;

Pen — określa cechy kreślonych linii: grubość, styl, kolor (tzw. pióro);

PenPos — określa współrzędne kursora graficznego.

Podstawowymi parametrami większości procedur i funkcji graficznych są współrzędne punktu na komponencie, po którym rysujemy. Lewy górny róg ma współrzędne (0, 0), a prawy dolny najczęściej (Width, Height). Na rysunku 13.1 przedstawiono współrzędne okna formularza, które wykorzystano w zadaniach tego rozdziału.

Rysunek 13.1.
Formularz
z zaznaczonymi
wartościami
współrzędnych
wierzchołków (x, y)

Wyświetlanie prostych figur geometrycznych i tekstu

Proste figury i tekst możemy wyświetlić na formularzu, korzystając z procedur i funkcji obiektu typu `TCanvas` — tabela 13.1. Właściwości takiego obiektu umożliwiają m.in. zmianę grubości i stylu rysowanych linii, zmianę koloru i wzoru wypełnienia figur oraz wybór kroju i stylu czcionki dla tekstu.

Tabela 13.1. Wybrane metody obiektu `TCanvas`

Metoda	Znaczenie
<code>Kolor:=Canvas.Pixels[x,y]</code>	Za pomocą funkcji <code>Pixels</code> można odczytać kolor piksela w miejscu o współrzędnych (x, y) — zmienna <code>Kolor</code> jest typu <code>TColor</code> .
<code>Canvas.Pixels[10,20]:=clRed</code>	Ta sama funkcja wywołana w ten sposób powoduje wyświetlenie na formularzu czerwonego punktu w miejscu o współrzędnych $[10, 20]$ — współrzędną poziomą (x) liczymy od lewej do prawej, a współrzędną pionową od góry w dół. Współrzędne lewego górnego wierzchołka to $(0, 0)$.
<code>MoveTo(x,y: integer)</code>	Przenosi kursor graficzny do punktu o współrzędnych x, y .
<code>LineTo(x,y:integer)</code>	Rysuje linię od bieżącej pozycji kursora graficznego do punktu o współrzędnych x, y .
<code>Rectangle(x1, y1, x2, y2: Integer)</code>	Procedura rysuje prostokąt wypełniony standardowym kolorem pędzla (<code>Canvas.Brush.Color</code>).
<code>Ellipse(x1, y1, x2, y2: Integer)</code>	Procedura rysuje elipsę (lub koło) — parametrami są współrzędne dwóch przeciwległych wierzchołków prostokąta (kwadratu), w który elipsa jest wpisana.
<code>Polyline(Points: array of TPoint)</code>	Procedura rysuje linię łamaną lub wielokąt. Parametrami są współrzędne punktów, które zostaną połączone linią. Jeśli współrzędne punktu pierwszego i ostatniego są takie same, to rysowany jest wielokąt; w przeciwnym razie linia łamana, np. procedura: <code>Polyline([Point(40, 10), Point(20, 60), Point(70, 30), Point(10, 30), Point(60, 60), Point(40, 10)])</code> narysuje gwiazdę pięcioramienną (patrz pomoc dla <i>polyline</i>).

Tabela 13.1. Wybrane metody obiektu TCanvas — ciąg dalszy

Metoda	Znaczenie
Polygon(Points: array of TPoint)	Procedura umożliwia narysowanie wielokąta wypełnionego bieżącym kolorem i stylem pędzla. Przykładowo instrukcje: <pre>Canvas.Brush.Color = clRed; Canvas.Polygon([Point(10, 10), Point(30, 10), ─Point(130, 30), Point(240, 120)]);</pre> spowodują narysowanie czworokąta wypełnionego kolorem czerwonym. Współrzędne punktu pierwszego i ostatniego nie muszą się pokrywać, ponieważ procedura i tak łączy na końcu punkt ostatni z punktem pierwszym.
Refresh	Odświeżanie formularza — procedura kasuje wszystkie obiekty rysowane za pomocą metod obiektu Canvas i nieumieszczone w procedurze obsługi zdarzenia OnPaint.
Draw(x, y: integer; Graphic: TGraphic)	Rysuje obraz określony parametrem Graphic w miejscu o współrzędnych x i y (przykład 13.14).
Arc(x1, y1, x2, y2, x3, y3, x4, y4: integer)	Rysuje krzywą eliptyczną w prostokącie o współrzędnych (x1, y1; x2, y2), od punktu o współrzędnych (x3, y3) do punktu (x4, y4).
TextOut(x, y: integer; const Text: string)	Wyświetla tekst od punktu o współrzędnych x, y — lewy górny róg prostokąta zawierającego tekst; Text to parametr w postaci tekstu stałego w apostrofach, np. 'Ala ma kota', lub zmienna zawierająca łańcuch znaków, np. a:='Ala ma kota' (const w nagłówku procedury oznacza podobne wywołanie jak w przypadku wartości, lecz umożliwia bardziej efektywne wykorzystanie pamięci).
CopyRect(const Dest: TRect; Canvas: TCanvas; const Source: TRect)	Kopiuje część obrazu z jednego płótna na inne płótno.
FillRect(const Rect: TRect)	Rysowanie prostokąta wypełnionego bieżącym kolorem i wzorem.
FloodFill(X, Y: Integer; Color: TColor; FillStyle: TFillStyle)	Wypełnianie tzw. powodziowe obiektów.
FrameRect(const Rect: TRect)	Rysowanie obwodu prostokąta.
Pie(X1, Y1, X2, Y2, X3, Y3, X4, Y4: Integer);	Rysowanie wycinka koła.
RoundRect(X1, Y1, X2, Y2, X3, Y3: Integer)	Rysowanie prostokąta z zaokrąglonymi narożnikami.
StretchDraw(const Rect: TRect; Graphic: TGraphic)	Dopasowanie rysunku do obszaru danego prostokąta.
TextHeight(const Text: string): Integer	Funkcja zwraca wysokość tekstu w pikselach.
TextOut(X, Y: Integer; const Text: string)	Procedura wyświetla napis na komponencie posiadającym właściwość TCanvas.
TextRect(Rect: TRect; X, Y: Integer; const Text: string)	Procedura wyświetla napis w prostokącie, którego współrzędne są podane w postaci typu TRect (pierwszy parametr). Procedura była wykorzystywana przy formatowaniu komórek tabeli.
TextWidth(const Text: string): Integer	Funkcja zwraca szerokość tekstu w pikselach.

Oprócz wymienionych metod zdefiniowane są metody, które korzystają z tzw. mechanizmów niskopoziomowych i właściwości `Handle` komponentu, np. instrukcja:

```
kol:=GetNearestColor( Form1.Canvas.Handle, RGB(125,67,22));
```

spowoduje przypisanie zmiennej `kol` koloru najbardziej zbliżonego do podanego — w przypadku gdy bieżący tryb graficzny nie posiada koloru typu RGB.

Przykład 13.1.

Wyświetl na etykiecie współrzędne prawego dolnego wierzchołka formularza — lewy górny ma współrzędne (0, 0).

Rozwiązanie

Wstaw etykietę `TLabel`. Współrzędne prawego dolnego wierzchołka formularza możemy odczytać, korzystając z właściwości `ClientWidth` i `ClientHeight` formularza. Należy wpisać np. w procedurze obsługi zdarzenia `OnClick` etykiety instrukcję:

```
Label1.Caption:=IntToStr(ClientWidth)+' '+IntToStr(ClientHeight);
```

lub użyć funkcji `GetClientRectangle`, która zwraca wartość typu `TRect` określającą współrzędne dwóch przeciwległych wierzchołków formularza:

```
R:=Form1.GetClientRectangle; //R typu TRect można zadeklarować jako zmienną  
lokalną  
Label1.Caption:=Inttostr(R.Right)+' '+ Inttostr(R.Bottom);
```

Przykład 13.2.

Na środku formularza wyświetl punkt koloru czerwonego, przy czym nie może w tym miejscu znajdować się inny obiekt (np. przycisk), bo wyświetlony piksel zostanie przez ten obiekt przesłonięty.

Rozwiązanie

Poniższą instrukcję wpisz np. w procedurze obsługi przycisku:

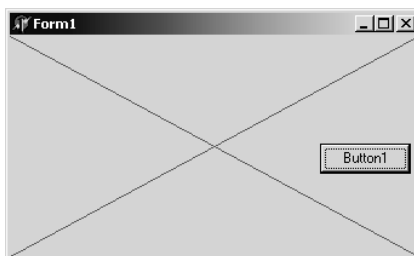
```
Canvas.Pixels[ClientWidth div 2, ClientHeight div 2]:=clRed;
```

Przykład 13.3.

Narysuj linie koloru czerwonego będące przekątnymi formularza — rysunek 13.2.

Rysunek 13.2.

*Formularz
z przekątnymi
pozostającymi
po zmianie
jego rozmiaru*

Rozwiązanie

Poniższe instrukcje wpisz np. w procedurze obsługi przycisku.

Pierwsza przekątna:

```
Canvas.Pen.Color:=clRed; //zmiana koloru pióra na czerwony
//przesunięcie kursora graficznego do punktu o współrzędnych (0,0)
Canvas.MoveTo(0,0);
//narysowanie linii od bieżącego położenia kursora graficznego do punktu z prawego
➡dolnego wierzchołka
Canvas.LineTo(ClientWidth, ClientHeight);
```

Narysuj drugą przekątną.

Aby przekątne pozostały na formularzu podczas zmiany jego rozmiaru, należy wykonać dwa zdarzenia: OnPaint i OnResize. W procedurach obsługi tych zdarzeń powinny znaleźć się instrukcje, jak w procedurach poniżej:

```
procedure TForm1.FormPaint(Sender: TObject);
begin
    Canvas.Pen.Color:=clRed;
    Canvas.MoveTo(0,0);
    Canvas.LineTo(ClientWidth, ClientHeight);
    Canvas.MoveTo(ClientWidth,0);
    Canvas.LineTo(0, ClientHeight);
end;

i

procedure TForm1.FormResize(Sender: TObject);
begin
    Refresh; // przy zmianie rozmiaru okna
            // kasowane są poprzednie przekątne
end;
```

Przykład 13.4.

Wyświetl na formularzu punkty rozmieszczone losowo i o losowych kolorach.

Rozwiązanie

Wstaw przycisk i w procedurze obsługi zdarzenia OnClick wpisz odpowiednie instrukcje:

```
//Losowe punkty
procedure TForm1.Button2Click(Sender: TObject);
var i:integer;
begin
    for i:=1 to 10000 do
        Canvas.Pixels[Random(ClientWidth), Random(ClientHeight)]:=
            RGB( Random(255),Random(255), Random (255 ) );
    end;
```

Przykład 13.5.

Wyświetl na formularzu trzy różne prostokąty — ramkę, prostokąt wypełniony kolorem `Brush.Color`, prostokąt z zaokrąglonymi brzegami.

Rozwiązanie

W procedurze obsługi przycisku wpisz instrukcje jak poniżej:

```
procedure TForm1.Button3Click(Sender: TObject);
var
  prost: TRect;
begin
  prost:= Rect(200,10,300,100);
  Canvas.Brush.Color := clBlack;
  //ramka
  Canvas.FrameRect(prost);
  Canvas.Brush.Color := clGreen;
  //prostokąt wypełniony
  Canvas.Rectangle(200,120,300,210);
  //prostokąt z zaokrąglonymi brzegami
  Canvas.RoundRect(200,230,300,320,20,20);
end;
```

Przykład 13.6.

Wyświetl na środku formularza napis `Zadania z Delphi` w kolorze niebieskim, o rozmiarze czcionki równym 36 pkt, bez tła — rysunek 13.3.

Rysunek 13.3.

Napis na środku formularza

Rozwiązanie

W procedurze wykorzystano funkcje zwracające szerokość i wysokość napisu oraz rozmiary formularza — i na tej podstawie obliczono współrzędne lewego górnego wierzchołka wyświetlanego napisu:

```
procedure TForm1.Button2Click(Sender: TObject);
var x,y:integer;
begin
  Canvas.Font.Name:='Arial';
  Canvas.Font.Color:=clBlue;
```

```
Canvas.Font.Size:=24;  
Canvas.Brush.Style:=bsClear;  
x:=ClientWidth-Canvas.TextWidth('Zadania  
z Delphi');  
y:=ClientHeight-Canvas.TextHeight('Z');  
Canvas.TextOut(x div 2, y div 2, 'Zadania z Delphi');  
end;
```

Przykład 13.7.

Narysuj elipsę o maksymalnych wymiarach na formularzu.

Rozwiązanie

W procedurze obsługi przycisku wpisz instrukcję:

```
//elipsa wpisana w prostokąt o rozmiarach formularza  
Canvas.Ellipse(0,0, ClientWidth, ClientHeight);
```

Przykład 13.8.

Narysuj na formularzu trójkąt o zielonym obwodzie i żółtym wypełnieniu.

Rozwiązanie

I sposób — z wykorzystaniem procedury PolyLine i FloodFill:

```
procedure TForm1.Button6Click(Sender: TObject);  
begin  
  Canvas.Brush.Color:=clYellow;  
  Canvas.Pen.Color:=clGreen;  
  //rysowanie trójkąta  
  Canvas.Polyline([Point(20,20),Point(200,20),Point(110,100),Point(20,20)]);  
  Canvas.FloodFill(100,25,clgreen,fsborder); //procedura wypełnia obiekt narysowany  
  //kolorem zielonym, wewnątrz którego znajduje się punkt o współrzędnych (100,25)  
end;
```

II sposób — z wykorzystaniem procedury Polygon, rysującej wielokąt wypełniony bieżącym kolorem pędzla (Brush). Współrzędne ostatniego punktu nie muszą pokrywać się ze współrzędnymi punktu pierwszego wielokąta, ponieważ pierwszy punkt jest automatycznie łączony z ostatnim:

```
procedure TForm1.Button1Click(Sender: TObject);  
begin  
  Canvas.Brush.Color:=clYellow;  
  Canvas.Pen.Color:=clGreen;  
  Canvas.Polygon([Point(20,20),Point(200,20),Point(110,100)]);  
end;
```

Przykład 13.9.

Wyświetl na formularzu linie rysowane różnymi stylami.

Rozwiązanie

Wstaw przycisk TButton. W procedurze obsługi zdarzenia OnClick przycisku wpisz instrukcje, jak w poniższej procedurze:

```
//style linii
procedure TForm1.Button1Click(Sender: TObject);
var x,y:integer;
begin
  x := 210;
  y := y+10;//y - zmienna globalna
  Canvas.MoveTo(x,y);
  x := Random(ClientWidth - 10);
  y := Random(ClientHeight - 10);
  Canvas.Pen.Color := RGB(Random(256),Random(256),Random(256));
  case Random(5) of
    0: Canvas.Pen.Style := psSolid;
    1: Canvas.Pen.Style := psDash;
    2: Canvas.Pen.Style := psDot;
    3: Canvas.Pen.Style := psDashDot;
    4: Canvas.Pen.Style := psDashDotDot;
  end;
  Canvas.LineTo(x+200, y);
end;
```

Przykład 13.10.

Wyświetl na formularzu prostokąt malowany różnymi stylami pędzla po każdym kliknięciu przycisku.

Rozwiązanie

Wstaw przycisk TButton. W procedurze obsługi zdarzenia OnClick przycisku wpisz instrukcje, jak w poniższej procedurze:

```
//style pędzla
procedure TForm1.Button2Click(Sender: TObject);
begin
  Refresh; //kasuje poprzedni prostokąt
  Canvas.Brush.Color :=RGB(Random(256),Random(256),Random(256)); //kolorem pędzla
                                                                    // malowane są wzory

  case Random(7) of
    0: Canvas.Brush.Style := bsClear;
    1: Canvas.Brush.Style := bsSolid;
    2: Canvas.Brush.Style := bsBDiagonal;
    3: Canvas.Brush.Style := bsFDiagonal;
    4: Canvas.Brush.Style := bsCross;
    5: Canvas.Brush.Style := bsDiagCross;
    6: Canvas.Brush.Style := bsHorizontal;
    7: Canvas.Brush.Style := bsVertical;
  end;
  Canvas.Rectangle(0,0, 200,100);
end;
```

Rysowanie „trwałe” — zdarzenie OnPaint

Instrukcje zawierające metody obiektu `Canvas` można umieszczać w procedurach obsługi zdarzenia `OnClick` dla przycisków, dla formularza i innych komponentów. Można również korzystać z innych zdarzeń komponentów. Jednak tylko niektóre z nich umożliwiają tzw. „trwałe” rysowanie, czyli rysowanie odnawiane po każdej zmianie, np. po zmianie rozmiaru okna i przykryciu w ten sposób części obiektów graficznych. Dla okna formularza korzysta się w tym celu ze zdarzenia `OnPaint`. Dla innych komponentów podobne zdarzenia mają inne nazwy. Przedstawiono je w tabeli 13.2.

Tabela 13.2. Zdarzenia umożliwiające rysowanie „trwałe”

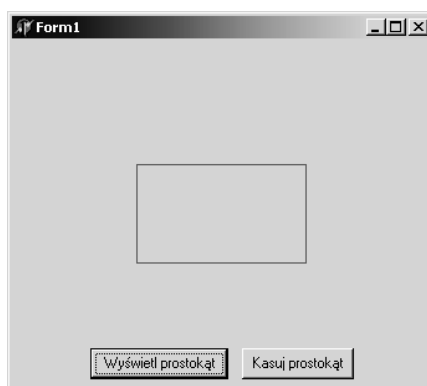
Zdarzenie	Znaczenie
<code>OnPaint</code>	Zdarzenie dla formularza generowane każdorazowo, gdy zawartość okna formularza wymaga odświeżenia. Sytuacja taka ma miejsce przy tworzeniu okna formularza, a także wtedy, gdy np. jedno okno zostanie przesłonięte innym oknem lub gdy następuje zmiana jego rozmiaru.
<code>PaintBoxPaint</code>	Odpowiednik zdarzenia <code>OnPaint</code> dla komponentu <code>PaintBox</code> .
<code>OnDrawCell</code>	Zdarzenie występujące dla komponentu typu <code>TDrawGrid</code> i <code>TStringGrid</code> — umożliwia „trwałe” rysowanie obiektów i wyświetlanie tekstu w komórkach.
<code>OnAfterDraw</code>	Zdarzenie dla komponentu typu <code>TChart</code> , odpowiednik zdarzenia <code>OnPaint</code> .

Przykład 13.11.

Narysuj na formularzu prostokąt koloru czerwonego, tak aby nie kasował się po przykryciu okna formularza innym oknem. Prostokąt powinien rysować się po kliknięciu przycisku i kasować po kliknięciu drugiego przycisku — rysunek 13.4.

Rysunek 13.4.

*Rysowanie
i kasowanie
prostokąta
na formularzu*

Rozwiązanie

Wstaw dwa przyciski `TButton`.

Gdyby instrukcję rysującą prostokąt umieścić w procedurze obsługi zdarzenia OnPaint, to prostokąt byłby na formularzu bezpośrednio po uruchomieniu programu. Dlatego procedurę obsługi tego zdarzenia z nową instrukcją należy wywołać za pomocą przycisku.

Szkielet procedury FormPaint można uzyskać klikając dwukrotnie w oknie Inspektora Obiektów z prawej strony zdarzenia OnPaint. Później trzeba jednak wykasować w Inspektorze Obiektów tę nazwę, dlatego aby instrukcje w procedurze obsługi zdarzenia OnPaint nie wykonywały się bezpośrednio po uruchomieniu programu.

W przykładzie pokazano, jak wykonać takie zadanie.

```
//obsługa zdarzenia OnPaint dla formularza rysuje prostokąt, wywoływana programowo
//może mieć inną nazwę
procedure TForm1.FormPaint(Sender: TObject);
begin
  Canvas.Rectangle(100,100,ClientWidth-100,ClientHeight-100);
end;

//procedura rysuje prostokąt koloru czerwonego i przypisuje procedurze obsługi
//zdarzenia OnPaint procedurę FormPaint
procedure TForm1.Button1Click(Sender: TObject);
begin
  Canvas.Pen.Color:=clRed;
  Canvas.Rectangle(100,100,ClientWidth-100,ClientHeight-100);
  OnPaint:=FormPaint;//przypisanie procedurze obsługi zdarzenia procedury rysującej
                        //prostokąt
end;

// odłączenie procedury FormPaint od zdarzenia OnPaint – wykasowanie prostokąta
procedure TForm1.Button2Click(Sender: TObject);
begin
  OnPaint:=nil; //ta instrukcja spowoduje, że rysunek prostokąta nie będzie odnawiany
  Refresh;      //procedura ta kasuje prostokąt
end;
```

Przykład 13.12.

Wypełnij formularz bitmapą, np. *kawa.bmp*.

Rozwiązanie

W procedurze obsługi zdarzenia OnPaint dla formularza wpisz instrukcje, jak w procedurze poniżej.

Zadeklaruj zmienną globalną lub pole klasy TForm1 (w sekcji public):

```
var Bitmap: TBitmap;

procedure TForm1.FormPaint(Sender: TObject);
var x, y: Integer;
begin
  y := 0;
```

```
while y < Height do
begin
  x := 0;
  while x < Width do
  begin
    Canvas.Draw(x, y, Bitmap);
    x := x + Bitmap.Width;
  end;
  y := y + Bitmap.Height;
end;
end;
```

W metodzie Form1.FormCreate dopisz instrukcje:

```
Bitmap:=TBitmap.Create;
Bitmap.LoadFromFile('C:\WINDOWS\kawa.bmp');
```

Rysowanie po formularzu i bitmapie

Przykład 13.13.

Napisz program umożliwiający rysowanie po formularzu po naciśnięciu lewego przycisku myszy.

Rozwiązanie

Wykorzystano zdarzenie OnMouseDown występujące po naciśnięciu przycisku myszy na komponencie i zdarzenie OnMouseMove występujące przy przesuwaniu kursora myszy nad komponentem.

Wpisz instrukcje, jak w poniższych procedurach obsługi zdarzeń OnMouseDown i OnMouseMove.

```
procedure TForm1.FormMouseDown(Sender: TObject;Button: TMouseButton; Shift:
TShiftState; X, Y: Integer);
begin
  Canvas.MoveTo(x,y);
end;

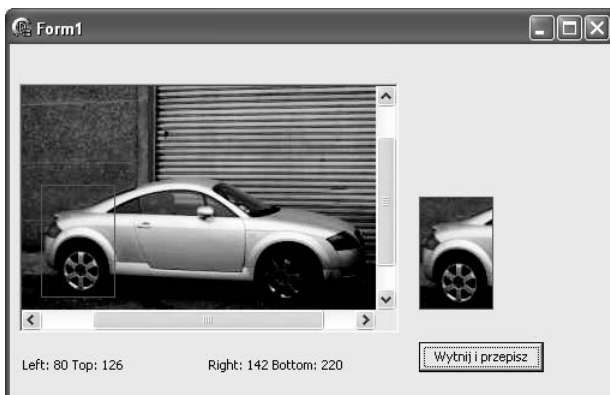
procedure TForm1.FormMouseMove(Sender: TObject;Shift: TShiftState; X, Y: Integer);
begin
  if ssLeft in Shift then //czy lewy przycisk myszy wciśnięty
    Canvas.LineTo(x,y);
end;
```

Przykład 13.14.

Napisz program umożliwiający rysowanie prostokątów po komponencie typu TImage i wyświetlanie na etykietach współrzędnych zaznaczonego prostokąta — rysunek 13.5.

Rysunek 13.5.

*Wycinanie
prostokątnego
obszaru z obrazu
typu .BMP*

Rozwiązanie

Na formularzu wstaw komponent TScrollBox i wewnątrz niego komponent TImage z zakładki *Additional* tak, aby lewe górne wierzchołki obu komponentów pokrywały się. Dla komponentu TImage ustaw właściwość Autosize na true i za pomocą właściwości Picture załaduj do niego obraz typu .BMP (nie .JPG). Zmień kształt kursora na +. Dodaj do formularza jeszcze dwie etykiety TLabel.

Wykorzystaj zdarzenie OnMouseDown występujące po naciśnięciu przycisku myszy na komponencie TImage i zdarzenie OnMouseMove występujące przy przesuwaniu kursora myszy nad komponentem TImage.

Zadeklaruj zmienne globalne:

```
StartX, StartY, StopX, StopY: Integer;
bmppom: TBitmap;
```

W procedurze obsługi zdarzenia OnCreate dla formularza zapamiętaj obraz .BMP z komponentu Image1 w zmiennej pomocniczej bmppom.

```
procedure TForm1.FormCreate(Sender: TObject);
begin
  bmppom:=TBitmap.Create;
  bmppom.Assign(Image1.Picture.Bitmap);
end;
```

Zapis:

```
bmppom.Assign(Image1.Picture.Bitmap);
```

oznacza kopiowanie mapy bitowej (obrazu) z komponentu Image1 do zmiennej bmppom, natomiast zapis:

```
bmppom:=Image1.Picture.Bitmap;
```

oznacza przypisanie wskaźnika do bitmapy z komponentu Image1 do zmiennej bmppom. Jeśli więc nie kopiujemy bitmapy, tylko wskaźnik do obszaru zajmowanego przez nią, to nie można wykorzystać tej zmiennej do zapamiętania poprzedniego obrazu w komponencie Image1.

W procedurze obsługi zdarzenia `OnMouseDown` dla komponentu `Image1` zapamiętaj początkowe współrzędne kursora myszy.

```
procedure TForm1.Image1MouseDown(Sender: TObject; Button: TMouseButton;
  Shift: TShiftState; X, Y: Integer);
begin
  StartX := X;
  StartY := Y;
end;
```

W procedurze obsługi zdarzenia `OnMouseMove` dla komponentu `Image1` zaznaczane są prostokątne obszary.

```
procedure TForm1.Image1MouseMove(Sender: TObject; Shift: TShiftState; X,
  Y: Integer);
begin
  //przesunięcie kursora poza obraz powoduje, że procedura obsługi zdarzenia zwraca
  //wartości spoza zakresu komponentu Image1
  if x<0 then x:=0;
  if y<0 then y:=0;
  if x>Image1.ClientWidth then x:=Image1.ClientWidth;
  if y>Image1.ClientHeight then y:=Image1.ClientHeight;

  with Image1 do
  if ssLeft in Shift then //czy lewy myszy przycisk wciśnięty
  begin
    Image1.Picture.Bitmap:=bmppom; //odtworzenie poprzedniej bitmapy
    Image1.Canvas.Pen.Color:=clred; //ustawienie koloru obrisu
    Image1.Canvas.Brush.Style:=bsclear; //styl bez wypełnienia
    //rysowanie prostokąta
    Image1.Picture.Bitmap.Canvas.Rectangle(StartX, StartY, X, Y);
    StopX:=X; StopY:=Y; //zapamiętanie współrzędnych potrzebnych do przykładu 13.15.
```

//pozostała część kodu wyświetla na etykiecie współrzędne dwóch przeciwległych wierzchołków i nie jest niezbędna do prawidłowego działania programu

```
//wyświetlanie współrzędnych dwóch przeciwległych wierzchołków
if X > StartX then //rysowanie w prawo od punktu startowego
begin
  Label1.Caption:= ' Left: ' + IntToStr(StartX);
  Label2.Caption:= ' Right: ' + IntToStr(X);
end;
if X<=StartX then //else
begin //rysowanie w lewo od punktu startowego
  Label1.Caption:= ' Left: ' + IntToStr(X);
  Label2.Caption:= ' Right: ' + IntToStr(StartX);
end;

if Y > StartY then //rysowanie w dół od punktu startowego
begin
  Label1.Caption:=Label1.Caption+' Top: ' +
    IntToStr(StartY);
  Label2.Caption:=Label2.Caption+' Bottom: ' + IntToStr(Y);
end
else
begin //rysowanie w górę od punktu startowego
  Label1.Caption :=Label1.Caption+ ' Top: ' + IntToStr(Y);
```

```

Label2.Caption :=Label2.Caption+ ' Bottom: ' +
                                IntToStr(StartY);
end;
end;
end;

```

Przykład 13.15.

Napisz program umożliwiający po kliknięciu przycisku przekopiowanie zaznaczonego obszaru w przykładzie 13.14 do drugiego komponentu typu TImage — rysunek 13.5.

Rozwiązanie

Na formularzu wstaw przycisk TButton. W procedurze obsługi zdarzenia OnClick wpisz instrukcje, jak w procedurze poniżej.

```

procedure TForm1.Button2Click(Sender: TObject);
var i,j,w,h:integer;
begin
  w:=ABS(StopX-StartX); //obliczenie szerokości zaznaczonego obszaru
  h:=ABS(StopY-StartY); //obliczenie wysokości zaznaczonego obszaru

  //ustalenie szerokości i wysokości bitmapy komponentu Image2
  Image2.Picture.Bitmap.Width:=w;
  Image2.Picture.Bitmap.Height:=h;

  //ustalenie współrzędnych lewego górnego wierzchołka zaznaczonego prostokąta
  if StartX>StopX then StartX:=StopX;
  if StartY>StopY then StartY:=StopY;

  //przepisanie zaznaczonego obszaru z komponentu Image1 do komponentu Image2
  //piksel po pikselu
  for i := 0 to w-1 do
    for j := 0 to h-1 do
      Image2.Picture.Bitmap.Canvas.Pixels[i,j]:=
        Image1.Picture.Bitmap.Canvas.Pixels[StartX+i,StartY+j];
  end;
end;

```

Przykłady animacji w Delphi

W programowaniu stosuje się różne techniki animacji. Jednym z prostszych sposobów jest rysowanie obiektu, następnie kasowanie i ponowne rysowanie w innym miejscu. Wadą tego rozwiązania jest trudność w uzyskaniu płynności ruchu obiektów.

Inna metoda polega na zastosowaniu dwóch obszarów, na których rysujemy. W danej chwili widoczny jest tylko jeden z nich. Drugi jest wówczas modyfikowany i wyświetlany w miejsce pierwszego dopiero po zakończeniu operacji.

W zadaniach przykładowych zastosowano pierwszy sposób animacji. Udało się uzyskać odpowiednią płynność ruchu obiektów, dlatego nie wykorzystano sposobu z użyciem dwóch obszarów rysowania.

Przykład 13.16.

Wykonaj następującą animację: kółko o średnicy 30 pkt przesuwa się od lewego do prawego brzegu formularza i z powrotem.

Rozwiązanie

W procedurze obsługi przerwania od *Timera* wpisz:

```
{ $J+ }  
procedure TForm1.Timer1Timer(Sender: TObject);  
const x1:integer=0;  
      y1:integer=100;  
      krok:integer=5;  
begin  
    //kasowanie obiektu  
    Canvas.Brush.color:=Color; //kolor formularza  
    Canvas.Pen.color:=Color;   //kolor pióra  
    Form1.Canvas.Ellipse(x1,y1,x1+30,y1+30);  
    //rysowanie kółka kolorem czerwonym  
    Canvas.Brush.color:=clRed;  
    x1:=x1+krok;  
    Canvas.Ellipse(x1,y1,x1+30,y1+30);  
    if x1+30>= Clientwidth then krok:=-krok;  
    if x1<=0 then krok:=-krok;  
end;
```

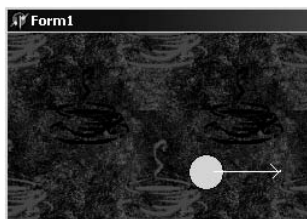
Dyrektywa `{ $J+ }` przed treścią procedury włącza opcję kompilatora umożliwiającą zmianę wartości stałych typowanych (ang. *Assignable typed constants*). Opcja ta powinna być standardowo włączona, ale jeśli nie mamy pewności, lepiej dodać dyrektywę `{ $J+ }`.

Przykład 13.17.

Wykonaj animację tak jak w zadaniu poprzednim, gdy formularz jest wypełniony wzorem — rysunek 13.6.

Rysunek 13.6.

Animacja z tłem

Rozwiązanie

Na formularzu umieść przycisk `TButton` i komponent `TTimer`. Właściwość `Interval` ustaw na 200 ms, a właściwość `Enabled` na `false`. Treść procedur obsługi przycisku i przerwania od *Timera* przedstawiono poniżej.

Zadeklaruj zmienną globalną:

```

var Bitmap, Bitmap1: TBitmap;
//załadowanie obrazu .BMP do zmiennej Bitmap
procedure TForm1.FormCreate(Sender: TObject);
begin
    //W procedurze FormCreate należy przeczytać bitmapę z pliku.
    Bitmap:=TBitmap.Create;
    Bitmap.LoadFromFile('c:\windows\kawa.bmp');
end;

// procedura pobiera prostokątny fragment formularza i uruchamia Timer
procedure TForm1.Button1Click(Sender: TObject);
var x,y:integer;
begin
    // utworzenie obiektu Bitmap1
    Bitmap1 := TBitmap.Create;
    Bitmap1.Width:=ClientWidth;
    Bitmap1.Height:=30;
    //pobranie prostokątnego wycinka formularza - obszaru, po którym będzie się poruszało
    //kółko
    for x:=0 to ClientWidth-1 do
        for y:=0 to 29 do
            Bitmap1.Canvas.Pixels[x,y]:=Form1.Canvas.Pixels[x,y+100];
    Timer2.Enabled:=true; //w Inspektorze Obiektów zablokuj Timer2
end;

{$J+} // procedura obsługi przerwania od Timera - rysowanie i kasowanie obiektu co 200 ms
procedure TForm1.Timer2Timer(Sender: TObject);
const x1:integer=0;
        y1:integer=100;
        krok:integer=5;
var x,y:integer;
begin
    //jeśli zwiększymy rozmiar formularza, to trzeba w procedurze obsługi zdarzenia
    //OnResize jeszcze raz pobrać bitmapę
    Canvas.Draw(0,y1,Bitmap1); //wyświetlenie wcześniej pobranego paska formularza,
                                //kasowanie obiektu

    //rysowanie kółka
    Canvas.Ellipse(x1,y1,x1+30,y1+30);
    x1:=x1+krok;
    if x1+29>=ClientWidth then krok:=-krok;
    if x1<=0 then krok:=-krok;
end;

//wypełnianie formularza bitmapą
procedure TForm1.FormPaint(Sender: TObject);
var x, y: Integer;
begin
    y := 0;
    while y < Height do
        begin
            x := 0;
            while x < Width do
                begin
                    Canvas.Draw(x, y, Bitmap);
                    x := x + Bitmap.Width;
                end;
            end;

```

```

        y := y + Bitmap.Height;
    end;
end;

// procedura TFormDestory zwalnia pamięć
// zajmowaną przez bitmapy
procedure TForm1.FormDestory(Sender: TObject);
begin
    Bitmap.Free;
    Bitmap1.Free;
end;

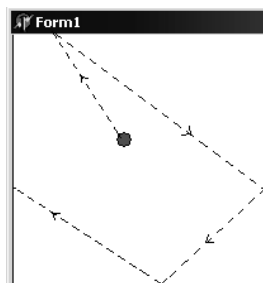
```

Przykład 13.18.

Wykonaj animację polegającą na przemieszczaniu się kulki w losowych kierunkach w prostokątnym obszarze o wymiarach (0, 0, 200, 200). Wykorzystaj komponent TPaintBox z zakładki *System* — rysunek 13.7.

Rysunek 13.7.

*Animacja
niebieskiej kulki*

Rozwiązanie

Na formularzu umieść komponent TPaintBox i TTimer. Komponent TPaintBox jest stosowany do wyświetlania (kreślenia) grafiki, która ma być ograniczona do obszaru prostokątnego. Korzystając z komponentu TPaintBox, programista nie musi kontrolować, czy obszar ten nie został przekroczony — jeśli narysowany obiekt nie mieści się wewnątrz komponentu TPaintBox, to zostaje obcięty. Dodatkowo zawarty w nim rysunek możemy przesuwać po formularzu, zmieniając właściwości Left i Top tego komponentu. Procedura przedstawiona poniżej działa poprawnie z komponentem TPaintBox i bez niego — wtedy kulka przesuwa się po formularzu.

W zadaniu można również dodać przycisk, który będzie włączał zegar (animację) po wpisaniu w procedurze obsługi instrukcji Timer1.Enabled:=true; (wcześniej należy zegar zablokować w okienku Inspektora Obiektów — Enabled=true).

```

{$J+}
procedure TForm1.Timer1Timer(Sender: TObject);
const x:integer=6;
      y:integer=6;
      krokx:integer=6;
      kroky:integer=6;
begin
    with PaintBox1.Canvas do

```

```

begin
  //czyszczenie prostokąta
  Brush.Color:=clWhite;
  Rectangle(0,0,200,200);
  //obliczenie współrzędnych
  x:=x+kroxx;
  y:=y+kroky;
  //rysowanie koła w kwadracie o boku
  // równym 6 pikseli
  Brush.Color:=clBlue;
  Ellipse(x-6, y-6, x+6, y+6);
  if (x>Paintbox1.Width-6) then
  begin
    kroxx:=6+Random(5);
    kroxx:=-kroxx;
  end;
  if (y>Paintbox1.Height-6) then
  begin
    kroky:=6+Random(5);
    kroky:=-kroky;
  end;
  if (x<=6) then kroxx:=-kroxx;
  if (y<=6) then kroky:=-kroky;
end; //with
end;

```

Korzystając z Inspektora Obiektów właściwości `Interval` komponentu `Timer1` przypisz wartość 50.

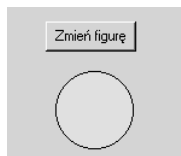
Przykład 13.19.

Umieść na formularzu komponent typu `TButton` i `TShape`. Zadaniem przycisku jest wyświetlanie po każdym kliknięciu na przemian kółka lub prostokąta.

Po naciśnięciu klawiszy strzałek komponent `Shape` przesuwa się zgodnie z kierunkiem strzałki — rysunek 13.8.

Rysunek 13.8.

*Przesuwanie koła
za pomocą
klawiszy strzałek*

Aby klawisze strzałek nie były przechwytywane przez komponent `Button1`, należy ustawić dla niego właściwość `TabStop` na `false`.

Rozwiązanie

Wstaw komponenty `TButton` i `TShape`. Dla komponentu `TShape` ustaw właściwość `Shape` na `stCircle` i właściwość `Brush\Color` na `clYellow`. W procedurze obsługi kliknięcia przycisku wpisz instrukcje, jak poniżej:

```
procedure TForm1.Button1Click(Sender: TObject);
begin
  if Shape1.Shape=stCircle then Shape1.Shape:=stRectangle
  else Shape1.Shape:=stCircle;
  Form1.ActiveControl:=nil;
end;
```

W celu sprawdzenia klawiszy strzałek wykorzystaj zdarzenie OnKeyDown dla formularza. Treść procedury obsługi tego zdarzenia przedstawiono poniżej:

```
procedure TForm1.FormKeyDown(Sender: TObject; var Key: Word; Shift: TShiftState);
begin
  case Key of
    vk_Right: Shape1.Left:=Shape1.Left+10; //strzałka w prawo
    vk_Left:  Shape1.Left:=Shape1.Left-10; //strzałka w lewo
    vk_Up:    Shape1.Top:=Shape1.Top-10; //strzałka w górę
    vk_Down: Shape1.Top:=Shape1.Top+10; //strzałka w dół
  end;
end;
```